

ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ ВАЛЮТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

©2019 ЖИГЛЕЙ І. В., ТИМОЩУК К. В.

УДК 339.7:657

JEL: F15

Жиглей І. В., Тимощук К. В. Лібералізація валютного законодавства: причини та наслідки

Стаття присвячена дослідженню стану нормативно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні, аналізу змін законодавства у сфері зовнішньоекономічних операцій, визначенню їх причин та прогнозуванню наслідків. Створення в галузі експортно-імпортних операцій сприятливих законодавчих і податкових умов зумовить збільшення обсягів надходження іноземних інвестицій до України, що, своєю чергою, стимулюватиме будівництво нових підприємств, збільшення кількості робочих місць і зростання доходів населення, а відповідно, і збільшення темпів розвитку економіки в цілому. Розглянуто праці українських і зарубіжних учених, які присвячені дослідженню проблемних питань у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Проаналізовано досвід переходу інших країн до системи вільного руху капіталу та визначено існуючі ризики лібералізації валютного законодавства, які, в основному, залежать від країни, яка проводить її. Для запровадження такої лібералізації країні необхідно досягти достатнього рівня економічного та інституційного розвитку, в іншому випадку – не уникнути кризових явищ. Ідентифіковано ключові моменти змін у законодавстві, які необхідні для забезпечення вільного руху капіталу. Визначено причини лібералізації валютного законодавства, здійснено прогнозування наслідків від її запровадження для діяльності підприємств та економіки України в цілому. Проаналізовано зміни в нормативно-правових документах і визначено наслідки від їх запровадження. Запропоновано подальші напрями реформування нормативно-правових документів у сфері зовнішньоекономічної діяльності, які мають на меті полегшення ведення валютних розрахунків.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, валюта, валютні операції, лібералізація, іноземні інвестиції.

DOI:

Бібл.: 12.

Жиглей Ірина Вікторівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і аудиту, Державний університет «Житомирська політехніка» (вул. Чуднівська, 103, Житомир, 10005, Україна)

E-mail: iv_zhygley@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9529-6849>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/J-3854-2018>

Тимощук Катерина Володимирівна – магістрант кафедри обліку і аудиту, Державний університет «Житомирська політехніка» (вул. Чуднівська, 103, Житомир, 10005, Україна)

E-mail: katerinka896082@gmail.com

УДК 339.7:657

JEL: F15

Жиглей И. В., Тимощук Е. В. Либерализация валютного законодательства: причины и последствия

Статья посвящена исследованию состояния нормативно-правового регулирования внешнеэкономической деятельности в Украине, анализу изменений законодательства в сфере внешнеэкономических операций, определению их причин и прогнозированию последствий. Создание в области экспортно-импортных операций благоприятных законодательных и налоговых условий будет способствовать увеличению объемов поступления иностранных инвестиций в Украину, что, в свою очередь, будет стимулировать строительство новых предприятий, увеличение количества рабочих мест и рост доходов населения, а соответственно, и увеличение темпов развития экономики в целом. Рассмотрены работы украинских и зарубежных ученых, посвященные исследованию проблемных вопросов в сфере внешнеэкономической деятельности. Проанализирован опыт перехода других стран к системе свободного движения капитала и определены существующие риски либерализации валютного законодательства, которые, в основном, зависят от страны, которая проводит её. Для введения такой либерализации в стране необходимо достичь достаточного уровня экономического и институционального развития, в противном случае – не избежать кризисных явлений. Идентифицированы ключевые моменты изменений в законодательстве, которые необходимы для обеспечения свободного движения капитала. Определены причины либерализации валютного законодательства, осуществлено прогнозирование последствий её введения для деятельности предприятий и экономики Украины в целом. Проанализированы изменения в нормативно-правовых документах и определены последствия их введения. Предложены дальнейшие направления реформирования нормативно-правовых документов в сфере внешнеэкономической деятельности, которые предусматривают облегчение ведения валютных расчетов.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, валюта, валютные операции, либерализация, иностранные инвестиции.

Библ.: 12.

UDC 339.7:657

JEL: F15

Zhygley I. V., Tymoshchuk K. V. Liberalization of the Legislation on Currency: Causes and Consequences

The article is concerned with researching the status of the regulatory legislation on the foreign economic activities in Ukraine, analyzing legislative changes in the sphere of foreign economic operations, defining their causes and predicting the consequences. The creation of favourable legislative and tax conditions in the area of export-import operations will facilitate increase in the volume of foreign investment in Ukraine, which, in turn, will stimulate construction of new production enterprises, increase in the number of jobs and income growth of the population, and, accordingly, growth of the national economy as a whole. Works of Ukrainian and foreign scholars, aimed at researching problematic issues in the sphere of foreign economic activity are considered. The experience of other countries' transition to the system of free floating of capital is analyzed and the existing risks of liberalization of the legislation on currency are defined, which are mainly dependent on the country that implements it. In order to introduce a liberalization of such kind, a country must achieve a sufficient level of economic and institutional development, otherwise the country can be exposed to crisis developments. Key points of legislative changes that are needed to ensure free floating of capital are identified. The reasons for the liberalization of currency legislation are defined, and the impact of the consequences of its introduction on the activities of enterprises and the economy of Ukraine as a whole are forecasted. Changes in the legal instruments are analyzed and the consequences of their introduction are defined. Further directions of reforming the regulatory acts in the sphere of foreign economic activity, which provide for the easing of currency settlements, are proposed.

Keywords: foreign economic activity, currency, operations with currency, liberalization, foreign investment.

Bibl.: 12.

Жиглей Ирина Викторовна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри учета і аудита, Государственный университет «Житомирская политехника» (ул. Чудновская, 103, Житомир, 10005, Украина)

E-mail: iv_zhygley@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9529-6849>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/I-3854-2018>

Тимошук Катерина Владимировна – магистрант кафедри учета і аудита, Государственный университет «Житомирская политехника» (ул. Чудновская, 103, Житомир, 10005, Украина)

E-mail: katerinka896082@gmail.com

Zhyhlei Iryna V. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of Accounting and Auditing, Zhytomyr Polytechnic State University (103 Chudnivska Str., Zhytomyr, 10005, Ukraine)

E-mail: iv_zhygley@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9529-6849>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/I-3854-2018>

Tymoshchuk Kateryna V. – Graduate Student of the Department of Accounting and Auditing, Zhytomyr Polytechnic State University (103 Chudnivska Str., Zhytomyr, 10005, Ukraine)

E-mail: katerinka896082@gmail.com

У сучасних умовах розвитку української економіки відбувається посилення євроінтеграційних процесів та нарощення економічних зв'язків з іноземними суб'єктами господарювання. Інтенсивність впровадження змін у валютне законодавство має безпосередній вплив на рівень економічного розвитку країни. На сучасному ринку складно знайти українське підприємство, в діяльності якого не було б імпортних, експортних операцій або інших форм взаємодії з нерезидентами. Така діяльність як має суттєве значення для розвитку підприємств і покращання показників їх діяльності, так і відіграє помітну роль у національній економіці, впливаючи на темпи економічного зростання, створення конкурентного ринкового середовища.

Проте українське законодавство у сфері зовнішньоекономічної діяльності до недавнього часу було одним із найбільш жорстких у світовій практиці. У результаті цього підвищується необхідність впровадження ефективних змін у сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності України. Реагуючи на зміни в економічній ситуації, потребу лібералізації валютного ринку, у 2019 році сталися суттєві зміни валютного законодавства: скорочення кількості нормативних документів, спрощення ряду валютних процедур, збільшення строків розрахунків з нерезидентами, анулювання вимоги обов'язкового продажу валютних надходжень.

Дослідження причин такої лібералізації та її наслідків для діяльності підприємств та економіки України є важливим аспектом для визначення подальших напрямів реформування валютної системи, визначення перспектив розвитку зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств.

Дослідженню проблемних питань у сфері зовнішньоекономічної діяльності присвячено праці ряду українських і зарубіжних учених. Зокрема, питання у сфері обліку, аналізу й аудиту зовнішньоекономічних операцій були розглянуті в працях: В. Євдокимова, який займався дослідженням методичного забезпечення аналізу валютних ризиків на кожному з етапів управління, а також розробив механізм формування валютної політики підприємства [1, с. 113]; В. Гордополова, який проаналізував законодавство та наукову літературу в розрізі складових зовнішньое-

кономічної діяльності та запропонував єдине трактування однаковим категоріям (імпортні операції, експортні операції, міжнародний лізинг, валютні операції та ін.), що унеможливує термінологічну плутанину [2, с. 60]; Г. Гринишина, який у своїй праці розглядав методичні підходи до оцінки показників ефективності зовнішньоекономічної діяльності [3, с. 72].

З метою порівняння було розглянуто праці щодо валютного законодавства А. Блонваля як представника країни з більш високим рівнем корупційності (Мексика) [4]; Д. Швайби, який досліджував інструменти державної підтримки суб'єктів господарювання Республіки Білорусь, зокрема в частині їх зовнішньоекономічної діяльності [5], та С. М. Дробишевського щодо відміни валютного контролю в Росії [6] як країни зі спільним щодо України історичним минулим; праці щодо оцінки валютних ризиків у прогресивних високорозвинутих країнах, зокрема роботи Е. Vasileiou, Th. Pantos (США) [7].

Водночас варто зауважити, що питання, пов'язані з нормативно-правовим регулюванням зовнішньоекономічних операцій, досі залишаються актуальними.

У сучасних умовах посилення євроінтеграційних процесів у науковій літературі відбувається дискусія, яка побудована в основному на тому, щоб наблизити національні стандарти бухгалтерського обліку та звітності до міжнародних. Це свідчить про те, що більшість досліджень здійснюються з метою покращення рівня правового забезпечення відображення в обліку зовнішньоекономічних операцій.

Метою статті є дослідження стану нормативно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності та аналіз змін законодавства у сфері зовнішньоекономічних операцій, виділення їх причин і прогнозування наслідків.

За умов посилення євроінтеграційних процесів в Україні створені широкі можливості для ведення зовнішньоекономічної діяльності, найпоширенішими формами якої є експортні та імпорتنі операції. Створення в галузі експортно-імпорتنих операцій сприятливих законодавчих і податкових умов для вітчизняних підприємств буде стимулювати збільшення обсягів надходження іноземної валюти в країну.

Зовнішньоекономічна діяльність є одним із ключових джерел поповнення державного бюджету, а отже, і найважливішим чинником вирішення базових економічних завдань. Водночас вона є відносно новим явищем для України та знаходиться на стадії становлення, а тому у сфері зовнішньоекономічної діяльності є ще безліч невирішених проблем.

Потреба виходу на світовий ринок зумовлює необхідність наближення законодавчих і нормативно-правових актів до міжнародних стандартів. До недавня валютне законодавство України було однією із найбільш зрегульованих сфер, адже кількість нормативно-правових актів була настільки великою (56 нормативних актів, які доповнювали Декрет КМУ «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» № 15-93 від 19 лютого 1993 р.), що в них складно було розібратися. Жорстке регулювання валютних операцій з боку НБУ було спричинене економічним занепадом України та відтоком капіталу на фоні розгортання воєнних дій та політико-економічної кризи у 2014–2015 рр. Дані заходи хоч і допомогли стабілізувати економічне становище нашої країни, проте заважали його подальшому розвитку. Глобалізація економічних процесів передбачає реформування валютного законодавства – його лібералізацію. Така лібералізація у країнах, які лише розвивають ринки, надає інвесторам нові можливості для збільшення диверсифікації інвестицій та отримання прибутку. Під лібералізацією економіки розуміється країна, яка «відкривається» для світу у відношенні регулювання торгівлі, оподаткування та інших сферах, що впливають на ведення бізнесу. Чим більше економічно лібералізована країна, тим легше інвестувати та вести бізнес на її території.

Очікується, що процес здійснення лібералізації валютного законодавства має привести до збільшення обсягу надходження іноземних інвестицій до України, що, своєю чергою, сприятиме будівництву нових підприємств, збільшенню кількості робочих місць і зростанню доходів населення, а відповідно, і збільшенню темпів розвитку економіки в цілому.

У процесі систематизації та спрощення законодавства у сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності слід враховувати досвід інших країн і рекомендації міжнародних організацій. Усі розвинені країни, які займають лідируючі позиції на світовому ринку, вже здійснили процес лібералізації, тоді як країни, що перебувають на стадії розвитку, ще підлягають ряду змін.

У багатьох країнах лібералізація руху капіталу відбувалася під впливом фінансових криз (наприклад, Гонконг і Сінгапур – Азійська криза 1997–1998 рр.; Чехія – валютна криза 1997 р.), та це не завадило їм забезпечити постійний економічний розвиток, стабільний приплив інвестицій та підвищення добро-

буту населення. Міжнародний досвід свідчить про те, що лібералізація – це досить тривалий і поступовий процес. Наприклад, у Японії та Польщі вона тривала близько 16 років, країнам Центральної та Східної Європи загалом знадобилося 7–10 років.

Лібералізація валютного законодавства має свої ризики, які, в основному, залежать від країни, що проводить її. Для її запровадження країні необхідно досягти достатнього рівня економічного та інституційного розвитку, в іншому випадку існує ризик не уникнути кризових явищ, а іноді доводиться повертатися до запровадження обмежень руху капіталу (наприклад, у країнах Латинської Америки процес лібералізації почався в 1970-х рр. і триває досі через нестабільну політичну ситуацію та боргові кризи).

Для нашої країни більш доцільним є досвід таких країн, як Естонія та Чехія, оскільки для них процес лібералізації також був умовою вступу до ЄС.

Проведення лібералізації у сфері економіки є досить корисним процесом для країн, які перебувають на стадії розвитку. Основною метою економічної лібералізації є забезпечення не обмеженого притоку капіталу в країну із зарубіжних країн, що сприятиме зростанню темпів економічного розвитку.

Можна виділити декілька ключових моментів, які потребують змін у законодавстві, необхідних для забезпечення вільного руху капіталу:

- ✦ *усунення бар'єрів для міжнародного інвестування.* До даних бар'єрів можна віднести податкове законодавство, обмеження іноземних інвестицій, правові питання та особливості бухгалтерського обліку, котрі створюють перешкоди для доступу зарубіжних інвесторів на український ринок;
- ✦ *необмежене надходження капіталу.* Основними цілями лібералізації є вільне переміщення капіталу між країнами й ефективний розподіл ресурсів. Зазвичай це досягається шляхом зменшення податків, зміни законів, що створюють перешкоди для вільної торгівлі. Одним із ключових ефектів від збільшення притоку капіталу в країну є те, що він робить більш дешевим доступ для підприємств до капіталу інвесторів. Більш низька вартість капіталу дозволить компаніям реалізовувати прибуткові проекти, котрі вони, можливо, не могли б здійснити з більш високою вартістю попередньої лібералізації капіталу;
- ✦ *продуктивність фондового ринку.* Коли країна стає лібералізованою, зростає вартість фондового ринку;
- ✦ *зниження політичних ризиків.* Лібералізація знижує політичні ризики для інвесторів. Для того, щоб уряд продовжував приваблювати більше іноземних інвестицій, потрібно здій-

снювати зміни в усіх сферах. Особливо такі, що підтримують та стимулюють бажання вести бізнес в країні, а саме: створювати міцну правову основу для вирішення спірних питань, справедливе договірне законодавство, закони про приватну власність та інші, що дозволятимуть підприємствам та інвесторам впевнено працювати.

Основними причинами, які стимулюють лібералізацію руху капіталу в Україні, є: 1) необхідність реформування наявної системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності, яка перешкоджає припливу капіталу в країну; 2) підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом; 3) необхідність адаптації законодавства під Директиву Ради ЄС 88/361/ЄЕС про свободу руху капіталу з метою виконання даної Угоди [8].

21 червня 2018 р. був прийнятий новий Закон України «Про валюту та валютні операції». Даний Закон є першим етапом у процесі спрощення валютного регулювання в Україні, у т. ч. він покликаний забезпечити вільне здійснення зовнішньоекономічних операцій на території України та вільний рух валютних коштів між резидентами та нерезидентами.

Згідно з новим валютним законодавством діє свобода здійснення валютних операцій, а саме – «дозволено все, що прямо не заборонено законодавством».

Стверджується, що даний Закон кардинально змінює підхід до регулювання валютних операцій, а саме [9]:

1. Відмінено індивідуальні ліцензії. Резидент повинен надавати інформацію про валютні операції до НБУ лише задля статистичних цілей, а не для отримання дозволу на її проведення.

2. Подовжено граничні терміни розрахунків при зовнішньоекономічних операціях.

3. Скасовуються штрафні санкції у формі заборони здійснення зовнішньоекономічної діяльності за порушення граничних термінів розрахунків та ін.

Кінцевою метою НБУ є зняття всіх обмежень на валютному ринку і перехід до режиму вільного руху капіталу. Проте не все так добре, як здається з першого погляду. Залежно від економічної ситуації в країні Національний банк України залишає за собою право видавати нормативно-правові документи та фактично встановлювати такі ж обмеження, які існували до введення в дію нового Закону «Про валюту та валютні операції», а саме:

1. Продаж іноземної валюти, що надійшла як виручка.

2. Обмеження у строках розрахунків.

3. Встановлення дозволів, лімітів та інших обмежень згідно зі ст. 12 Закону «Про валюту та валютні операції».

Обґрунтованість, необхідність і правомірність втручання НБУ настає після засідання Ради НБУ, де встановлюється, що в країні існує кризове явище в грошово-кредитній сфері. Хоча і тут передбачений позитивний аспект, адже загальний термін дії заходів захисту не може перевищувати 18 місяців протягом 24 місяців, починаючи з дня першого запровадження відповідного заходу захисту.

Те, що НБУ не збирається скасовувати контроль за сферою регулювання зовнішньоекономічної діяльності, стало зрозуміло одразу, оскільки ним було заготовлено та вже 4 січня 2019 р. затверджено 8 нормативних документів.

Впровадження в дію нового Закону «Про валюту та валютні операції» часто називають «проривом» у сфері функціонування валютного ринку в Україні. Проте ряд додатково прийнятих нормативно-правових документів лише частково пом'якшують існуючі валютні норми. Розглянемо трохи детальніше основні зміни у валютному законодавстві.

Одним із найважливіших рішень у сфері регулювання валютних операцій для учасників зовнішньоекономічної діяльності стало зниження рівня обов'язкового продажу валюти з 1 березня 2019 р. з 50% до 30%. Починаючи з 20 червня 2019 р. його було повністю відмінено. Незважаючи на це, згідно з даними НБУ, підприємства здійснили продаж близько 90% валютної виручки [10].

Згідно з Постановою Правління НБУ № 2 від 02.01.2019 р. [11] було скасовано валютний нагляд за операціями, здійснюваними в іноземній валюті (сумою, що не є більшою 150 тис. грн в еквіваленті), а також дані операції є звільненими від документального підтвердження. Дані зміни полегшують діяльність не лише підприємцям, але й наглядовим органам. Оскільки 150 тис. грн – це близько 5,5 тис. дол., то серйозні валютні махінації в межах цієї суми малоімовірні.

Дана постанова також дозволяє онлайн-купівлю іноземної валюти в межах суми, еквівалентної 150 тис. грн у день для фізичних осіб. Разом із тим одним із найбільших послаблень від НБУ для фізичних осіб є збільшення ліміту на перекази іноземної валюти за кордон без відкриття рахунку з 15 до 150 тис. грн на рік. Аналогічно і переведена з-за кордону іноземна валюта може виплачуватися фізичній особі в сумі до 150 тис. грн/день в еквіваленті без відкриття рахунку. Також за бажанням фізичної особи отриманий переказ може виплачуватися в гривнях.

Згідно з Постановою № 4 [12] НБУ залишив за собою право вживати тимчасові заходи захисту валютного ринку. Наприклад, строки розрахунків за зовнішньоекономічними контрактами становлять 365 днів (хоча раніше було 180 днів, дане збільшення терміну є позитивною тенденцією як для експортерів, так і для імпортерів). У майбутньому планується взагалі зняти обмеження.

Для резидентів було відмінено індивідуальні ліцензії на операції, здійснювані в іноземній валюті. Проте вводиться система електронних лімітів. Для юридичних осіб сума операцій не повинна перевищувати 2 млн євро на рік, а для фізичних осіб – 50 тис. євро на рік. У зв'язку з цим резиденти України можуть безперешкодно відкривати рахунки в закордонних фінансових установах, вкладати кошти в цінні папери міжнародних компаній, купувати нерухомість за кордоном без будь-яких дозволів (у межах е-лімітів). Це має на меті полегшити порядок подачі документів через уповноважений банк, адже резидентам потрібно подати лише ті документи, що підтверджують законність та економічну доцільність здійснюваної операції.

Згідно із законодавством, на банки накладається повна відповідальність за правильність та достовірність поданої до контролюючих органів інформації про клієнтів. Вони вирішуватимуть – проводити трансакцію чи ні. За проведення сумнівних операцій банки отримуватимуть великі штрафи та санкції. Тому, для власної безпеки, вони все ж таки будуть збирати пристойний пакет документів.

Скасовано обмеження на дострокове погашення зовнішніх зобов'язань. Фактично достроково погашати кредити від нерезидентів можна було і раніше, але після подій 2014 р., які негативно відобразилися на економічному становищі нашої країни (знецінення гривні стосовно іноземних валют, відтік капіталу та ін.). Національний банк був вимушений заборонити дострокове повернення валютних кредитів нерезидентам. Наразі дане обмеження знову скасовано.

Аналізуючи дані зміни, варто зауважити, що політика нашої країни насправді спрямована на лібералізацію валютного регулювання на законодавчому рівні. Надаються значні послаблення для фізичних та юридичних осіб для здійснення зовнішньоекономічних операцій. Банки виступають агентами валютного нагляду, оскільки на них покладено функцію збору документів від фізичних та юридичних осіб під час здійснення валютних операцій та повну відповідальність за їх достовірність.

ВИСНОВКИ

Євроінтеграційні процеси в Україні відкривають нові перспективи співробітництва з розвинутими країнами світу, надають можливості економічного розвитку та зміцнюють позицію нашої країни на міжнародному ринку. Саме тому для нас важливо поступово та зважено здійснювати реформування законодавства України до стандартів ЄС. Одним із головних етапів у цьому процесі стало прийняття нового Закону «Про валюту і валютні операції», що сприятиме розвитку торгівлі та надходженню інвестицій, а також служитиме підґрунтям для завершення переходу до ринкової економіки.

Незважаючи на значні зміни, у сфері валютного регулювання існує ще ряд невирішених питань, що створюють перешкоди веденню бізнесу, які можли-

во вирішити найближчим часом. Наприклад, згідно з чинним законодавством України, документом, що підтверджує факт експорту/імпорту послуг є «Акт виконаних робіт (наданих послуг)». Без підписаного двома сторонами акта банк відмовляється здійснювати оплату по даних операціях. Враховуючи те, що в більшості країн для підтвердження даних операцій використовується лише інвойс, то вимога надання акта створює значні проблеми у відносинах між контрагентами. Орієнтуючись на міжнародний досвід ведення розрахунків, нам слід на законодавчому рівні затвердити інвойс як документ, що підтверджує виконання робіт (надання послуг).

Наразі ще однією невирішеною проблемою залишається те, що українське законодавство не передбачає вільного руху валютних коштів. Для того, щоб переказати кошти з одного рахунку на інший, власники рахунків повинні іноземну валюту конвертувати в гривні, а після цього знову конвертувати її в іноземну валюту із зарахуванням на інший рахунок. Це спричиняє додаткові витрати для фізичних та юридичних осіб внаслідок виникнення курсових різниць. Для вирішення даної проблеми слід дозволити переказ іноземної валюти між банківськими рахунками без їх конвертування в національну грошову одиницю.

Запропоновані зміни є досить легкими та не потребують фінансових витрат з боку держави, а от для бізнесу вони сприятимуть економії коштів.

Поступово нашій країні варто здійснити лібералізацію сфери торгівлі, тобто усунути чи хоча б зменшити обмеження та бар'єри на шляху до вільної торгівлі товарами між країнами. Дані перешкоди є тарифними (податки та збори) та нетарифними (ліцензії та квоти). Послаблення в цій сфері сприятимуть розвитку вільної торгівлі. Варто зауважити, що існують ризики скорочення кількості робочих місць, оскільки більш дешевий товар може заповнити внутрішній ринок країни, і вітчизняним підприємствам буде нерентабельно виготовляти власну продукцію. Посилення конкуренції з іноземними підприємствами створить стимул для підвищення ефективності та здешевлення виробничих витрат вітчизняних підприємств. Зрештою, лібералізація торгівлі сприятиме зниженню споживчих витрат, збільшенню ефективності та темпів економічного розвитку.

Загалом, у чинному законодавстві є ще достатня кількість спірних питань, які потребують розгляду. Проте варто пам'ятати, що зміни мають відбуватися поступово, і тоді в Україні є всі шанси покращити інвестиційний клімат і прискорити економічний розвиток. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Євдокимов В. В., Гордополов В. Ю., Норд Г. Л. Теоретично-методичне значення аналізу валютних ризиків

у системі управління діяльністю підприємства. *Вісник ЖДТУ*. 2019. № 2. С. 106–120.

2. Гордолопов В. Ю. Складові зовнішньоекономічної діяльності як об'єкта управління. *Вісник ЖДТУ*. 2016. № 4. С. 43–60.

3. Гринишин Г. М. Методика аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємств. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2014. № 1. С. 63–73.

4. Blonval A. Importance of Mexico in Foreign Corrupt Practice Act enforcement. 2018. URL: <https://ssrn.com/abstract=3353497>

5. Shvaiba D. Industry of the Republic of Belarus: problems of social and economic security. *Бюллетень науки и практики*. 2018. Т. 4. № 9. С. 245–252. URL: <http://www.bulletennauki.com/shvaiba-9-2018>

6. Отмена валютного контроля / С. М. Дробышевский, А. А. Коваль, А. Д. Левашенко и др. М. : Издательский дом «Дело» РАНХиГС, 2019. 84 с.

7. Vasileiou E., Pantos Th. What Do the Value at Risk Measure and the Respective Legislative Framework Really Offer to Financial Stability? Critical Views and Procyclicality. *European Journal of Economics and Economic Policies: Intervention*. 2017. December 18. URL: <https://ssrn.com/abstract=3090019>

8. Директива Ради (88/361/ЄЕС) «Щодо імплементації статті 67 Договору» від 24 червня 1988 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_182

9. Закон України «Про валюту і валютні операції» від 21 червня 2018 р. № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>

10. Обов'язковий продаж валютних надходжень бізнесом скасовано / Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/obovyazkoviy-prodaj-valyutnih-nahodjen-biznesom-skasovano>

11. Положення про здійснення операцій із валютними цінностями : затв. Постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002500-19>

12. Положення про перелік заходів захисту, порядок та критерії їх запровадження, подовження та дострокового припинення : затв. Постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 р. № 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004500-19>

REFERENCES

Blonval, A. "Importance of Mexico in Foreign Corrupt Practice Act enforcement". 2018. <https://ssrn.com/abstract=3353497>

Drobyshevskiy, S. M. et al. *Otmena valyutnogo kontrolya* [The abolition of foreign exchange control]. Moscow: ID «Delo» RANKhiGS, 2019.

Hordopolov, V. Yu. "Skladovi zovnishnyoekonomichnoi diialnosti yak obiekta upravlinnia" [Components of foreign economic activity as an object of management]. *Visnyk ZhDTU*, no. 4 (2016): 43-60.

Hrynshyn, H. M. "Metodyka analizu zovnishnyoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv" [Methods of analysis of foreign economic activity of enterprises]. *Problemy teorii ta metodologii bukhgalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, no. 1 (2014): 63-73.

[Legal Act of Ukraine] (1988). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_182

[Legal Act of Ukraine] (2018). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>

[Legal Act of Ukraine] (2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002500-19>

[Legal Act of Ukraine] (2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004500-19>

"Obovyazkovyi prodazh valiutnykh nadkhodzen biznesom skasovano" [The compulsory sale of foreign exchange proceeds by business has been abolished]. Ofitsiine Internet-predstavnytstvo Natsionalnoho banku Ukrainy. <https://bank.gov.ua/news/all/obovyazkoviy-prodaj-valyutnih-nahodjen-biznesom-skasovano>

Shvaiba, D. "Industry of the Republic of Belarus: problems of social and economic security". *Biulleten nauki i praktiki*. 2018. <http://www.bulletennauki.com/shvaiba-9-2018>

Vasileiou, E., and Pantos, Th. "What Do the Value at Risk Measure and the Respective Legislative Framework Really Offer to Financial Stability? Critical Views and Procyclicality". *European Journal of Economics and Economic Policies: Intervention*. 2017. <https://ssrn.com/abstract=3090019>

Yevdokymov, V. V., Hordopolov, V. Yu., and Nord, H. L. "Teoretychno-metodychne znachennia analizu valiutnykh ryzkyv u systemi upravlinnia diialnistiu pidpriemstva" [Theoretical and methodological significance of currency risk analysis in the enterprise activity management system]. *Visnyk ZhDTU*, no. 2 (2019): 106-120.